

Posudek vedoucího diplomové práce

Autor: David Potužák

Téma: Dědická smlouva

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Posuzovaná diplomová práce je zacílena na problematiku dědické smlouvy. Autor si tedy k bližšímu zpracování zvolil téma značně aktuální a v mnoha ohledech velmi živé. Dědická smlouva je jedním z dědických titulů, dokonce titulem nejsilnějším. K jejímu zavedení (znovuzavedení) však došlo až v souvislosti s přijetím stávajícího občanského zákoníku. Předchozí právní úpravy dědickou smlouvu neznaly a její dílčí předobraz je tak nutné v tuzemské úpravě hledat až v obecném zákoníku občanském. Není proto divu, že právní nauka věnuje tomuto institutu od jeho přijetí značnou pozornost. Důsledkem je stále pevnější výkladové zakotvení, současně však i odhalování stále dalších zatím ne zcela jednoznačně uchopených problémů. Volbu tématu je tak třeba autorovi pochválit, byť je zřejmé, že svou pozornost upřel k problematice poměrně obtížné.

Výklad samotný je zahájen pojednáním o historickém vývoji. V práci na dané téma jde o logické řešení. U takto nově zakotveného institutu se pátrání po historickém vzoru stávající úpravy jednoznačně nabízí. Druhá část je věnována zakotvení dědické smlouvy ve struktuře dědických titulů. I v tomto případě jde tedy o pojednání do značné míry vstupní, jehož cílem je pevnější zakotvení tématu v rámci celé materie dědického práva, resp. dědické posloupnosti. Navazující partie zaměřená na náležitosti dědické smlouvy tvoří samotné jádro práce. Obsahuje přitom výklad jak náležitostí formálních, tak obsahových, opomenuto není ani pojednání o subjektech smlouvy a jejich způsobilosti k jejímu uzavření. Výklad je zde zakončen vymezením důsledků vad dědické smlouvy, tedy nedodržení zákonem předvídaných náležitostí. Předposlední část cílí na zánik poměru založeného dědickou smlouvou. Autor hned v nadpisu varuje, že se zaměřuje pouze na některé způsoby takového zániku. Jeho výčet však nepochybně obsahuje všechny podstatné případy. Uvažovat lze snad jen nad pojmovou správností nadpisu dané partie (tedy *Některé způsoby zániku dědické smlouvy*). Je patrné, že výhradou soupisu, zánikem manželství, vyděděním či výpovědí nezaniká samotná smlouva (ta je toliko právním jednáním). Celá práce je uzavřena pojednáním o některých praktických aspektech uzavírání dědických smluv. Autor obeznámený s notářskou praxí příhodě míří tímto směrem, když bližší pozornost upíná zejména k problematice zápisu dědické smlouvy do příslušných evidencí a problematice účtování při pořizování dědické smlouvy. Tyto pasáže je třeba zvláště pochválit, čtenář se zde dozvídá řadu nových informací, kterým je jinak v literatuře věnována v souvislosti s dědickou smlouvou většinou jen omezená pozornost.

Z textu je zřejmé, že si autor zvolil téma jako individuální. Jeho zpracování ho zřejmě baví a těší. Patrná je i jeho velmi dobrá orientace v dědickém právu jako takovém. Ta mu umožňuje začlenit výklad do širších souvislostí dědického práva jak v rovině hmotněprávní, tak v té procesní. Odborná úroveň výkladu je s ohledem na tato východiska na velmi dobré úrovni.

Práce je doplněna rozsáhlým poznámkovým aparátem, který jasně dokládá, že si autor pro zpracování svého tématu obstaral téměř všechny dostupné odborné literární výstupy. Vzhledem k tomu, že se nechal vést těmito zdroji, dopouští se minima věcných pochybení. Je si přitom vědom toho, že tyto zdroje dospívají mnohdy k různým závěrům a nebojí se na tyto odlišnosti, tam, kde je to účelné, upozornit. Místy jen takovému výkladu poněkud schází zakončení úvahou samotného autora. Odevzdanému textu je tak možné vytknout spíše jen některé dílčí nepřesnosti, popř. zjednodušení (např. s. 38 – diplomant výstižně shrnuje možné přístupy k výpočtu čtvrtiny, o které nesmí být dědickou smlouvu pořízeno, čtenáře by ale jistě zajímal i názor samotného autora; s. 62 – autor v rámci pojednání o výpovědi dědické smlouvy tvrdí, že: „ vzhledem k tomu, že zákon zde také nestanoví formu tohoto jednání, je vhodné si ji sjednat na základě doporučení notáře. Takto sjednanou formou jsou strany vázány podle § 564 ObčZ. - zdá se však spíše na místě vyjít z § 564 věta před středníkem, neb možnost změnit obsah právního jednání v téže či přísnější formě se obvykle výkladem vztahuje i na zrušení takového dřívějšího jednání; s. 64 – bližší vysvětlení by jistě zasloužilo sdělení, že zřeknutí se práva na povinný díl nemůže být již za života zůstavitele změněno aj.).

Formální stránka práce nevykazuje žádné výraznější nedostatky. Množství překlepů a pravopisných pochybení je vzhledem k rozsahu práce zanedbatelné. Práce je konstantně formátována a jednotně strukturována. Vyjadřování autora je na náležitě odborné úrovni, bez větších zaváhání se vyjadřuje odborným právním jazykem.

Lze tak uzavřít, že se autorovi podařilo odevzdat práci plně způsobilou k obhajobě. Zvolené téma je pojato celistvě a přehledně v náležitém rozsahu a hloubce. Autorův výklad je pečlivý a promyšlený. Práce je nepochybně zdařilým zdrojem informací o úpravě dědické smlouvy a současném stavu právní nauky vztahujícím se k tomuto tématu. Práci proto k obhajobě **doporučuji** a v případě jejího úspěšného zvládnutí ji navrhuji hodnotit jako **výbornou**.

Otázky:

- 1) Jde dle Vás možné, aby byla notářským zápisem pořízena dědická smlouva, která bude mít současně povahu dědického titulu i smluveného manželského majetkového režimu?
- 2) V práci uvádíte v literatuře publikovaný závěr, že dědici ze zákona na základě příbuzenského poměru mají silnější dědické právo než ti, v jejichž prospěch bylo pro případ smrti pořízeno soukromou listinou (s. 17). Důvodem je možnost prokázat postavení zákonného dědice veřejnou listinou. O jakou veřejnou listinu se jedná? Nejde podle Vás takové nastavení síly dědických titulů proti smyslu úpravy dědického práva?
- 3) Na s. 64 uvádíte jako jeden ze způsobů zániku dědické smlouvy vydědění. Zaniká dle vás vyděděním dědické právo nebo jen právo na povinný díl? Jak pohlížet na platnost vydědění, pokud posléze zůstavitel uzavře s takto vyděděným potomkem dědickou smlouvu?
- 4) Jaký je dle Vás největší nedostatek stávající úpravy dědické smlouvy?

V Plzni dne 10. června 2020

JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.